

Adonis turkestanica

Foto: Peter Hellings

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Adonis* is afgeleid van de Griekse mythologie, waar de plant volgens de legende uit het bloed van de stervende jager Adonis zou zijn ontsproten. De soort aanduiding *turkestanica* is een geografische aanduiding die verwijst naar de herkomst van de plant: Turkestan, een historische regio in Centraal-Azië. De naam geeft specifiek aan dat deze soort inheems is in de bergen van dit uitgestrekte gebied.

Taxonomie

- Rijk: Plantae
- Stam: Tracheophyta
- Klasse: Magnoliopsida
- Orde: Ranunculales
- Familie: Ranunculaceae
- Geslacht: *Adonis*
- Soort: *Adonis turkestanica*

Synoniemen

Adonis turkestanica is de geaccepteerde wetenschappelijke naam voor deze Centraal-Aziatische vaste plant. De taxonomie binnen het geslacht *Adonis* is soms complex door de nauwe verwantschap tussen de geelbloeiende, vroegbloeiende soorten. Er zijn geen wijdverbreide of algemeen aanvaarde botanische synoniemen voor deze soort. De plant wordt soms verward met *Adonis tianschanica* of *Adonis chrysocyathus*, die uit aangrenzende berggebieden komen.

Variëteiten en cultivars

Adonis turkestanica is een zeldzame, botanische soort uit de berggebieden van Centraal-Azië en wordt zelden in de reguliere sierteelt aangetroffen. De plant wordt uitsluitend als de wilde soort gekweekt door gespecialiseerde verzamelaars van alpiene en vroegbloeiende vaste planten. Er zijn geen benaamde cultivars van *Adonis turkestanica* bekend. De sierwaarde ligt in de natuurlijke vroegbloei en de unieke kleurverandering van de bloemen.

Familie

Deze plant behoort tot de familie Ranunculaceae, oftewel de ranonkelfamilie. Dit is een grote familie van kruidachtige planten in de gematigde zones. Alle delen van de plant, inclusief de wortels en de bladeren, zijn giftig bij inname, aangezien ze hartglycosiden (cardenoliden) bevatten, wat typerend is voor het geslacht *Adonis*.

Hoogte

Adonis turkestanica is een robuuste, middelgrote vaste plant. De hoogte varieert meestal tussen 30 en 60 centimeter. De plant heeft een opgaande groeiwijze met stevige stengels die de grote bloemen dragen. De plant groeit polvormend.

Bloemkleur

De bloemkleur van *Adonis turkestanica* is uniek en kan variëren van geel tot oranje of zelfs een bleke roodachtige tint. Een opvallend kenmerk is dat de bloemen vaak verkleuren naarmate ze ouder worden, waarbij de randen van de bloembladen soms een roodachtige of bruinachtige tint aannemen. De bloemen zijn groot, komvormig en glanzend.

Bladkleur

Het blad van de plant is frisgroen tot lichtgroen van kleur. Het is zeer fijn verdeeld, vederachtig of draadachtig, wat een delicate, varenachtige textuur geeft. Het loof draagt bij aan de elegantie van de plant en ontwikkelt zich vroeg in het seizoen, vaak tegelijk met de bloemen.

Bloeiperiode

De plant is een zeer vroege voorjaarsbloeier, wat typerend is voor *Adonis*-soorten. De bloei vindt plaats in de vroege lente, meestal in de maanden maart en april, afhankelijk van het klimaat en de ligging.

Standplaats

Adonis turkestanica vereist een standplaats in de volle zon of lichte halfschaduw, vooral in de periode van de bloei. De plant stelt hoge eisen aan de drainage; de grond moet goed doorlatend zijn en humusrijk. De plant gedijt op een kalkhoudende tot neutrale bodem en is zeer gevoelig voor stagnerend vocht, vooral in de winter.

Herkomst

De plant is inheems in Centraal-Azië, met name in de berggebieden van Turkestan. De soort komt voor in het westelijke deel van het Tianschangepergebied, waar hij groeit in alpiene weiden en op stenige hellingen. Dit wijst op een voorkeur voor zeer koude winters en goed gedraineerde, rotsachtige grond.

Soort gewas

Het betreft een kruidachtige, overblijvende vaste plant. De plant wordt gewaardeerd als een gespecialiseerde alpiene plant en een vroege bloeier. Het is een langlevende plant die ongestoord kan blijven staan, gezien de gevoeligheid van de wortels voor verplanting.

Vermeerderingswijze

De meest geschikte methode voor vermeerdering is zaaien. De zaden moeten vers en rijp geoogst en gezaaid worden. De kiemrust is complex en vereist vaak een langdurige koude/warme stratificatie, wat het kiemproces traag en onzeker maakt. Deling van de pol wordt vanwege de diepe, vlezige penwortel sterk afgeraden.

Klimaatzone

Vanwege de herkomst uit het Centraal-Aziatische hooggebergte is *Adonis turkestanica* zeer winterhard. De plant valt in USDA Klimaatzone 3 tot 7. Hij kan extreme vorst verdragen, mits de essentiële goede drainage wordt gewaarborgd.

Insecten

De bloemen zijn een belangrijke vroege stuifmeelbron voor bijen, hommels en vliegen in het voorjaar. De grote, open bloemen zijn toegankelijk voor deze insecten. Door de giftigheid van de plantendelen is de plant relatief resistent tegen vraat door herbivoren.

Bronvermelding

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:708299-1>

Samenvatting

Onderwerp	Details
Nomenclatuur/etymologie	<i>Adonis</i> (mythologische held), <i>turkestanica</i> (afkomstig uit Turkستان).
Taxonomie	Rijk: Plantae, Familie: Ranunculaceae, Geslacht: <i>Adonis</i> .
Synoniemen	Geen gangbare, geaccepteerde synoniemen.
Variëteiten en cultivars	Geen cultivars bekend; wordt als botanische soort gekweekt.
Familie	Ranunculaceae (Ranonkelfamilie).
Hoogte	30- 60 cm.
Bloemkleur	Geel, oranje tot roodachtig; verkleurt tijdens bloei.
Bladkleur	Frisgroen, fijn verdeeld/vederachtig.
Bloeiperiode	Maart- april (vroeg lente).
Standplaats	Volle zon, extreem goed gedraineerde, humusrijke grond.
Herkomst	Centraal-Azië (Turkستان, Tianschangebergte).
Soort gewas	Kruidachtige vaste plant (zeer giftig), alpiene plant.
Vermeerderingswijze	Zaaien (moeilijke kieming).
Klimaatzone	Zone 3-7 (Zeer winterhard).
Insecten	Vroege bijen en hommels (stuifmeelbron).